

10. FORVALTNINGSPLAN OG SKISSE TIL OPPFØLGING AV VILTPLANEN

10.1 FORVALTNING AV VILTINTERESSENE

10.1.1 Kommunens ansvar

Kommunens ansvar innen viltforvaltningen er først og fremst å følge opp viltlovens § 1: "Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares."

Viltplanen er et viktig verktøy for å nærme seg disse målene.

I tillegg til denne langsiktige planleggingen har kommunen også et løpende ansvar for:

- Tildeling av kvoter på hjortevilt og oppsyn med jaktutøvelsen
- Oppsyn med sjeldne og truede arter i kommunen
- Oppsyn med ferdselen i yngletida
- Fallviltbehandling og ettersøk av skadet vilt
- Veiledning og informasjon
- Tilrettelegge for allmennhetens tilgang til jakt

Viltnemnda var tidligere et statlig organ i kommunen. Nemnda skulle bestå av fem medlemmer med representanter fra grunneierne og fra jegerne. Senere ble viltnemnda utnevnt for en kommunevalgsperiode på et rent politisk grunnlag. Ofte ble de samme personene valgt om igjen i flere perioder, og dette har bidratt til at medlemmene i viltnemnda sitter inne med mye kunnskap om kommunal viltforvaltning. Fra 1. januar 1993 ble ansvaret for forvaltningen av viltet i kommunen overført fra stat til kommune. I Sarpsborg kommune vedtok kommunestyret at viltnemnda skulle fortsette å fungere som tidligere ut valgperioden. Den kompetansen innen viltforvaltning som viltnemnda sitter inne med bør tas med inn i det nye viltforvaltningsorganet ved en eventuell omorganisering av den kommunale viltforvaltningen.

10.1.2 Jaktbare arter

Elg, rådyr, hare, skogsfugl, ender og duer er tradisjonelt de viktigste jaktbare artene i Sarpsborg, mens jakt på rev, grevling, mårdyr, kråke mm. er mer for "spesielt interesserte". Det meste av bygdas arealer utnyttes til jakt, og det er hovedsakelig innenbygds jegere som har tilgang til jakt i kommunen. Nedenfor følger en kort beskrivelse av forvaltningen av de ulike typene vilt.

Elg

Hjortevilt

Elg:

Av de jaktbare artene er elgen økonomisk sett den klart viktigste arten. Likevel er det som bærer av en urgammel jaktradisjon hvor mennesker i fellesskap høster av naturen, at de største verdiene i elgjakta finnes.

Elgforvaltningen i Sarpsborg er i 1994 hovedsakelig organisert i større vald eller driftsenheter, med egne drifts- og avskytningsplaner. Ordningen med driftsplaner ble startet i 1984 i Tune. Arbeidet har tatt tid, og var ferdig først i 1993. Arealene i kommunen er idag fordelt på fem vald, to i Tune, ett i Varteig og to i Skjeberg. Bare et mindre lag i Skjeberg har valgt å stå utenfor ordningen.

Driftsplanen skal legge grunnlaget for en optimal beskatning av bestanden i valdet. Hva som er en optimal bestand vurderes ut i fra de skader elgen gjør på skog og avling, i trafikken, og beiteforholdene. Når det gjelder den årlige avskytingsavtalen, fastsettes kvotene for avskyting hvert år av viltmemnda i samarbeid med valdet.

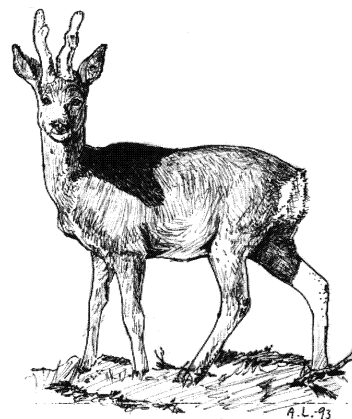
Holdningene i lagene til større vald med egne driftsplanordninger er positive, og et samarbeid med elgvaldene i nabokommunene Våler og Halden har blitt diskutert. Dette er en positiv og riktig utvikling da større enheter gjør det enklere å legge opp til en riktig forvaltningspolitikk for den felles elgstammen. En forskyvning av ansvaret for planleggingen over til driftsenhetene stimulerer også interessen for elgforvaltningen i jaktlagene.

Med dagens rettede avskyting, samt en kontinuerlig vurdering og regulering av kvotene, er det mulig å legge opp til en optimal elgbestand med hensyn til de skader som dette påfører andre interessegrupper i samfunnet. I dette arbeidet er "Sett elg" skjemaene et viktig redskap. Jegerne noterer i løpet av jakta hvor ofte de ser elg, kjønn, og alder på dyret. Disse opplysningene danner senere en del av grunnlaget for beregningen av neste års kvote.

Beiteskader på skogen i kommunen ser ut til å være minimal, bortsett fra noen tilfeller hvor det har blitt forsøkt å plante lavlandsbjørk. Her har elgen gjort rent bord, og det anses som håpløst å etablere plantefelt med lauvskog i kommunen. Det bør i denne forbindelse også nevnes at den skaden elgen gjør på ungsbogen i stor grad oppveies av den lauvryddingseffekten som en stor elgbestand gir på høyere boniteter. Først og fremst fører en for stor elgbestand til økte beiteskader på dyrket mark.

I 1993 ble beiteskadene på avling i kommunen taksert til 29 000 kroner, som kan betraktes som et gjennomsnittlig årlig skadeomfang. Det ble etter søknad gitt et tilskudd på ca. 30% av skadebeløpet til skadeforebyggende tiltak.

Opp gjennom årene har det blitt prøvd flere tiltak for å begrense omfanget av beiteskader. Utsetting av råterpentin, vakthold og skremming, elektriske gjerder mm. Som et siste virkemiddel har viltmemnda myndighet til å felle elg utenom ordinær jakttid, men først etter at andre skadeavvergende tiltak har blitt prøvd. Viltmemnda avgjør i slike tilfeller om dyret skal tilfalle viltfondet, eller om det skal trekkes fra på årets jaktkvote. Det tiltaket som imidlertid har blitt stående som mest effektivt er likevel elektriske gjerder rundt særlig utsatte arealer. Viltmemnda har to gjerdeapparater til utlån for å forhindre beiteskader.

Rødyrbukk

Rådyr:

Etter elgen er rådyret økonomisk sett den viktigste jaktbare arten i kommunen. Fordelingen av fellingstillatelsene på rådyr (og annet hjortevilt) er basert på et minsteareal som gir rett til å felle ett dyr, med en økning på ett dyr for hver enhet over minstearealet. Viltnemnda har adgang til å fravike minstearealet med inntil 50 %, hvor fraviket gjelder fra og med første dyr på kvoten. Fraviket kan imidlertid ikke brukes for å få godkjent vald som ikke når opp til det vedtatte minstearealet. Minstearealet for å få en fellingstillatelse på rådyr er 300 dekar utmark. Flere år med milde vintre har ført til at vinterdødeligheten for rådyr har gått ned. Den lave revebestanden har også ført til at flere kalver har vokst opp. Det gjennomsnittlige arealkravet bak hvert dyr har de siste årene ligget noe over 200 dekar. Viltnemnda er imidlertid usikre på hvilken effekt vinteren 1993-94 hadde på rådyrbestanden, og har derfor økt det gjennomsnittlige arealkravet fra 232 dekar i 1993 til 260 dekar i 1994.

Viltnemnda er betenkt over den store avskytingen av voksne dyr, som i 1993 utgjorde 70 % av felt kvote, mens den ideelt sett burde ha ligget rundt 50 %. I år med strenge vintre er det først og fremst kalver og svake dyr som omkommer. Å dreie beskatningen mot kalv er derfor et viktig virkemiddel for å redusere vinterdødeligheten.

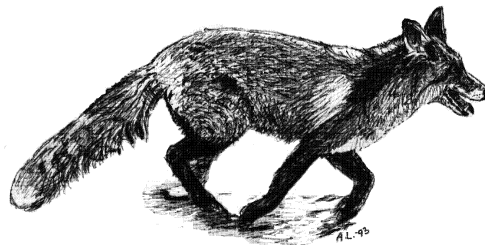
Med dagens store rådyrbestand har det også begynt å komme endel meldinger om beite- og feieskader. Dette er først og fremst fra hageeiere i kommunen som har fått ødelagt trær og busker på eiendommen. De siste 3 årene har det derfor blitt gitt noen skadefellingstillatelser nær boligstrøkene.

Viltnemnda konstaterer også at valdsstrukturen i kommunen er lite oversiktlig. For å bedre oversikten over valdsstrukturen, valdstørrelsen og hvilken type areal som ligger til grunn for de etablerte valdene, vil viltnemnda i nærmeste framtid sende ut nye søknadsskjemaer til alle registrerte rådyrvald. Viltnemnda vil i tillegg arbeide for at rådyrvaldene organiseres i større forvaltningsenheter. Dette tiltaket er nærmere omtalt nedenfor i punkt 10.2.

Småvilt

Småviltjakta i Sarpsborg omfatter vanligvis følgende arter: Hare, rev, mår, mink, storfugl, orrfugl, jerpe, ringdue, stokkand, krikkand, brunnakke, kvinand, laksand, og kanadagås. Når det gjelder mår og mink er det fellefangst som er mest vanlig. I tillegg felles det også endel andre arter som det vanligvis ikke jakes spesielt etter, men som det er jakttid på: Grevling, ekorn, grågås, kortnebbgås, ærfugl, fasan, enkeltbekkasin, rugde, hettemåke, gråmåke, fiskemåke, svartbak, gråtrost, rødvingetrost, nøtteskrike, skjære, kråke og ravn.

Videre finnes det en egen forskrift som gir anledning til å felle skadegjørende småvilt, både jaktbare og ikke jaktbare arter. Dette kan først skje etter at "eier, bruker eller rettighetshaver i rimelig utstrekning har forsøkt andre tiltak for å avverge skade". Noen arter kan felles uten tillatelse, men viltnemnda bør kontaktes uansett.

Rødrev

Viltnemnda i kommunen ble i bystyret den 9. juni 1994 pålagt å forestå administrasjonen av jaktretten i de kommunale skogeiendommene. Rettighetene er idag i sin helhet utleid til de lokale jeger og fiskerforeningene i Varteig og Skjeberg.

Viltnemnda skal ifølge § 36 i Viltloven "arbeide for en forsvarlig utnyttelse av muligheten til småviltjakt...", og i sin ytterste konsekvens kan Direktoratet for naturforvaltning pålegge grunneiere å selge jaktkort til allmennheten. De tiltak viltnemnda vil arbeide med for å styrke småviltbestanden og øke allmennhetens tilgang på jakt er omtalt under konkrete tiltak i punkt 10.2.

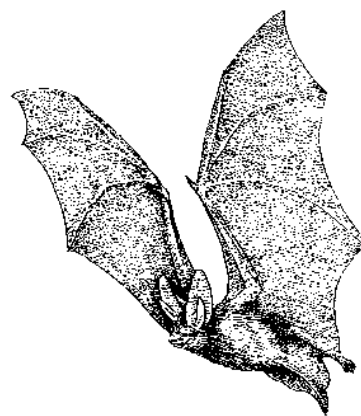
10.1.3 De ikke jaktbare artene

De ikke jaktbare viltartene har stor betydning for å opprettholde en dynamisk balanse mellom de ulike artene i naturen. Å bevare artsmangfoldet er viktig for å opprettholde et sunt og livskraftig naturmiljø. Det kan ofte få uante konsekvenser om en maske i det kompliserte næringsnettverket ryker, og et eksempel er hakkespettene og den betydningen de har for sunnhetstilstanden i skogen ved å kontrollere mengden av skadeinsekter på trærne. Det er også interessant å reflektere over at insektspisende småfuglarter, flaggermus, amfibier mfl. ofte fanger insekter tilsvarende sin egen vekt eller mer hver dag, og for Sarpsborgs vedkommende utgjør dette tonnevis med fluer, mygg, etc. daglig.

Ofte er det de ikke jaktbare artene som for folk flest representerer den daglige kontakten med dyrelivet, og som gir de største naturopplevelsene. Synet av en hønehauk som slår ei due i lufta blir et minne for resten av livet. De fleste har også en eller annen gang vært med på å henge opp fuglekasser, og deretter fulgt spent med på hvilken art som flyttet inn.

Det sier seg i grunnen selv at de ulike artene ikke kan forvaltes individuelt, men en god forvaltning kan likevel oppnås ved å sikre de leveområdene som tilfredsstillter artenes ulike krav. Viltforvaltning har tradisjonelt lagt vekt på forvaltningen av de jaktbare artene. Med den økende bevissthet i samfunnet om betydningen av å bevare det biologiske mangfoldet, betrakter viltnemnda forvaltningen av de ikke jaktbare artene som et satsingsområde i tiden framover. Ved å kartlegge de særlig viktige og viktige viltområdene i kommunen, og sørge for en fornuftig forvaltning av disse, har kommunen allerede kommet et godt stykke på vei. Utover det løpende ansvaret kommunen har for de truede og sårbare artene, er det i 1994 ikke aktuelt med spesielle tiltak for enkeltarter i Sarpsborg.

På lengre sikt er det bare en bred kunnskap om artene, om samspillet i naturen, sammen med en større forståelse for den verdien det biologiske mangfoldet representerer på lengre sikt, som kan sikre det biologiske mangfoldet i naturen. Tiltak for å søke å nærme seg dette målet er beskrevet under punkt 10.3, hvor viltplanen skisserer en oppfølging og markedsføring av viltplanen.

Flaggermus

10.2 KONKRETE TILTAK

Driftsplanlegging i skogbruket

En stor del av de svært viktige og viktige viltområdene i Sarpsborg forvaltes av skogeierne i kommunen, og av disse er omtrent halvparten medlemmer i Nedre Glommen Skogeierforening. Disse skogeierne er stort sett også de største skogeierne, slik at størstedelen av skogarealene er med i skogeierforeningen.

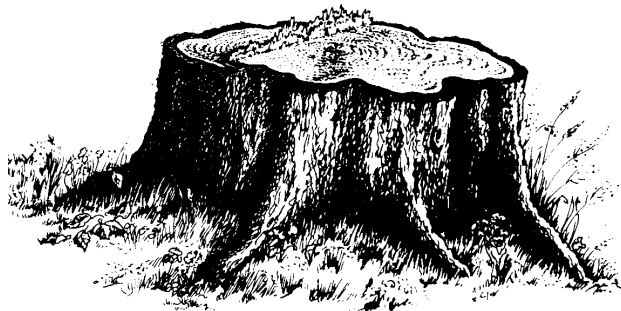
Skogeierforeningen vil i løpet av 1994 og 1995 taksere og lage driftsplaner for skogområdene i Tune og Varteig. (Skogen i Skjeberg ble taksert 1989-90). Denne takseringen og driftsplanleggingen faller delvis sammen med viltkartleggingen og utarbeidelsen av en forvaltningsplan for viltressursene i kommunen.

I den anledningen ble det etter initiativ fra Landbrukskontoret i Sarpsborg etablert et samarbeide mellom Nedre Glommen Skogeierforening, Viltnemnda, Landbrukskontoret i Sarpsborg og Fylkesmannens miljøvernavdeling, etter samme modell som i nabokommunen Rakkestad.

Prosjektet går i korthet ut på at viltkartleggeren tegner inn spesielt hensynskrevende viltlokaliteter på økonomisk kartverk (ØK) i målestokk 1:5000. Dette er det kartformatet skogeierforeningen arbeider med. Det ØK-baserte viltkartverket oversendes skogeierforeningen sammen med en kort beskrivelse av hvilke hensyn som bør tas for de ulike lokalitetene. På denne måten vil hensynet til disse viktige viltlokalitetene bli innarbeidet i driftsplanene allerede på planstadiet.

Det presiseres i denne anledning at driftsplanleggerne kun har adgang til disse sårbare opplysningene i egenskap av grunneiers representant, og er samtidig ansvarlig for at opplysningene ikke blir tilgjengelige for andre. Hvordan dette skal gjøres i praksis er klarlagt mellom de involverte parter.

Den praktiske verdien av dette prosjektet er svært avhengig av et høyt presisjonsnivå på de dataene som blir overført på det økonomiske kartverket. Dette medfører ofte at viltkartleggeren må ut i felt for å kontrollere mange lokaliteter før de tegnes inn på kartet. Dette fører igjen til at viltplanarbeidet blir noe dyrere enn beregnet. Prosjektet ble realisert med økonomisk støtte fra Skogbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Østfold, som var positive til de mulighetene som ligger i et slikt samarbeid.

Ved utgangen av juni 1994 var det bestilt driftsplaner for vel 60 % av skogarealene, og det forventes at andelen vil øke ytterligere fremover. For de eiendommene som ikke har bestilt driftsplan for skogen, lager skogeierforeningene en forenklet versjon av driftsplanen der også viltbiotopene blir inntegnet. Disse forenklete planene disponeres av skogbrukssjefen i kommunen. På denne måten vil det

kunne bli utvist hensyn til de viktige viltbiotopene, i de tilfellene der skogeierne uten driftsplan tar kontakt med skogbruksetaten for råd om avvirkningen.

Allmennhetens adgang til jakt

Med så mange innbyggere som i Sarpsborg kommune sier det seg selv at det ikke er mulig å kunne tilfredsstille den samlede etterspørselen etter jakt. Det ligger imidlertid fortsatt et potensiale i å få grunneierne i kommunen til å organisere flere jaktkortordninger. For arter som hare og skogsfugl er jakttrykket allerede stort nok, eller kanskje for stort, men for arter som feks. rådyr og ringdue burde det fortsatt være muligheter. Administrasjonen av jaktrettighetene i kommunens egne skogeiendommer ble etter vedtak i kommunestyret den 9. juni 1994 overlatt til viltnemnda. Disse jaktrettighetene har i sin helhet vært overlatt til jeger og fiskerforeningene i Varteig og Skjeberg. Som en del av viltnemndas arbeide for å oppfylle Viltlovens § 36 om å bedre allmennhetens adgang til jakt, vil viltnemnda se nærmere på foreningenes praksis ved tildelingen av jaktkort, slik at kommunen som grunneier kan gå foran som et godt eksempel.

Omorganisering av rådyrvald-strukturen

Som nevnt tidligere i kapitlet er valdsstrukturen i kommunen lite oversiktlig. For å bedre oversikten over valdsstrukturen, valdstørrelsen og hvilken type areal som ligger til grunn for de etablerte valdene vil viltnemnda i nærmeste framtid sende ut nye søknadsskjemaer til alle registrerte rådyrvald. Alle som idag har fellingsrett til rådyr, og som ønsker å beholde den i framtida, må returnere spørreskjemaet sammen med et kart hvor valdsgrensene er inntegnet. For å få til en mer riktig avskyting av rådyrbestanden, vil viltnemnda også gå inn for en organisering av rådyrvaldene i større forvaltningsenheter. Motstanden mot en slik organisering har for det meste dreiet seg om en generell uvilje mot å få andre jegere inn på sin egen eiendom. Dette kan imidlertid løses ved å innføre jaktfelt innenfor forvaltningsenheten som gjerne kan følge eksisterende eiendomsgrenser.

Kanaliserings av ferdsele

For at det ikke skal bli en økning av ferdsele i de prioriterte viltområdene bør det etableres et samarbeid mellom viltmyndighetene og friluftsnemnda/kulturstyret. Med ferdsele menes ikke bare turstier, men også skiløyper da enkelte rovfuglarter begynner å etablere seg i reviret allerede i februar. Dette prosjektet vil ta opp ferdsele i utmarka på et bredt grunnlag, og alle lag og foreninger som tradisjonelt har merket stier og tegnet kart i viltområdene vil bli innbudt til et samarbeide. Dette gjelder orienteringsgrupper, historielag, speiderforeningen, grunneierlag mfl. Viltnemnda har en naturlig plass i et slikt forum.

For ytterligere å styre og redusere ferdsele og forstyrrelse i de prioriterte viltområdene bør det anlegges turløyper i naturområder som ikke er prioritert som særlig viktige eller viktige viltområder. Traséene for de stiene som allerede finnes innenfor de særlig viktige og viktige viltområdene bør vurderes utifra et viltfaglig hensyn, og eventuelt legges utenom særlig viktige

viltbiotoper. På denne måten vil en stimulere til mer friluftsliv, uten store negative konsekvenser for viltet.

Viltnemnda vil ta initiativet til etableringen av et slikt samarbeid.

Samarbeid med planavdelingen

En arealplan for den nye Sarpsborg kommune skal etter planen foreligge i løpet av 1995. I forbindelse med viltkartleggingen har det såvidt blitt startet et samarbeide mellom viltmyndighetene og kommunens arealplanleggere. Det er av stor betydning for viltinteressene at dette samarbeidet fortsetter og blir utvidet, og at planavdelingen i kommunen så tidlig som mulig får et endelig kart over de prioriterte viltområdene i Sarpsborg.

Tretåspett

Traktorveier som fører til økt generell ferdsel

Mange traktorveier i kommunen har blitt bygget med så høy standard at de automatisk har inngått som en del av skogsbilveinettet. Traktorveiene bidrar på denne måten til en økning av motorisert ferdsel i viltområdene. Viltnemnda bør derfor, i samarbeid med grunneier, sette i verk tiltak som fører til at traktorveier i viltområder blir låst med bom eller på annen måte stenges for annen ferdsel enn næringstrafikk. Tiltaket bør gjelde for traktorveier med så høy standard at de kan benyttes av biler, og som samtidig står i forbindelse med skogsbilveier som er tilgjengelige for allmenn ferdsel.

Kommunens rutiner ved behandling av skogsveier

Bygging av skogsveier i utmark er ikke underlagt plan og bygningsloven, men er fra 1. mai 1994 regulert av "Forskrift om planlegging og godkjenning av skogsveger" med hjemmel i § 17a i Lov av 21. mai 1965 om skogbruk og skogvern.

Forskriften gjelder alle bil- og traktorveier som bygges i samsvar med de normaler for skogsveier som til enhver tid er fastsatt av Landbruksdepartementet, og andre skogsveger som medfører varige terrenginngrep.

Formålet med den nye forskriften er; "å sikre at planlegging og bygging av skogsveger skjer på en måte som gir skogbruksfaglige helhetsløsninger, der hensyn til miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv vektlegges."

Forskriften pålegger kommunen å "innhente de uttalelser som er nødvendige, og sørge for at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes."

For å kunne oppfylle forskriftens mål om å sikre hensynet til det biologiske mangfoldet, er det nødvendig at viltnemnda blir hørt i denne typen saker. Kommunen vil derfor gå gjennom sine rutiner for på en best mulig måte å sikre at intensjonen i den omtalte forskriften blir oppfylt.

Begrensning av båtmotorstørrelsen ved ferdsel i vann over 2 km²

Lov om motorferdsel av 10. juni 1977 tillater ikke motorferdsel på vann som er under to km². I vann over to km² kan kommunen, med hjemmel i samme lov ¹, ved forskrift bestemme at motorferdsel ikke skal være tillatt. En slik forskrift er gitt for Tunevannet, med unntak for roklubbens følgebåt, samt for Isesjø, hvor antallet motorbåter er begrenset. For å unngå at hurtiggående båter skaper konflikter for viltet bør kommunen ved forskrift begrense motorstørrelsen for planende og halvplanende båter i ferskvann i Sarpsborg kommune.

Viltnemnda vil fremme et forslag overfor de berørte instanser i kommunen om å utarbeide en forskrift for samtlige vann over 2 km² i kommunen.

¹ Etter lovens §4 tredje ledd

Felles forvaltning av viltområder langs kommunegrensene

Viltet kjenner ikke til begrepet kommunegrenser, og viltområdene bør forvaltes deretter. Flere av de prioriterte viltområdene i kommunen ligger langs kommunegrensene, og fortsetter også i nabokommunene. Dette gjelder område nummer 5. Sollielva - Visterflo, nr. 9. Agnalt, nr. 10. Minge og nr. 14. Høgnipa - Skjebergmarka. Disse områdene grenser til følgende kommuner; Fredrikstad, Råde, Våler, Skiptvet, Rakkestad og Halden. Viltnemnda vil sørge for at viltplanen i Sarpsborg blir distribuert til de respektive kommunene. Samtidig vil viltnemnda ta initiativet til et møte for å planlegge en strategi for felles forvaltning av disse viktige viltområdene. Et slikt samarbeid over kommunegrensene bør også inkludere kommunenes miljøvern- og planavdelinger.

Kommunens rutiner ved behandling av nye ledningstraséer

Mindre ledningstraséer, telefonledninger og andre typer små luftspenn som ikke fører til endret arealbruk ser ikke ut til direkte å favnes av lovverket når det gjelder krav til viltfaglig vurdering av nye prosjekter. Viltlovens § 6 pålegger Viltnemnda å fremme formålet med Viltloven om "å sikre viltets leveområder og artsmangfoldet". Siden alle typer ledningstraséer er negative for det flyvende viltet, vil viltnemnda ta et initiativ for å etablere en fast rutine i kommunen for konsekvensanalyse av nye traséer. Nye ledningstraséer kan også komme i konflikt med andre samfunnsinteresser som landskapsestetikk, skogbruk, fornminner mm. Disse ulike interessene kan også føre til at det kan være nødvendig med en kompromissløsning. Viltnemnda ser i den anledning for seg et samarbeidsforum med representanter fra de aktuelle organer, som kan foreta en felles befarings av eventuelle anlegg. Første oppgave for et slikt forum blir å sørge for at de berørte instanser får melding om nye traséer.

Østfold energiverk sender rutinemessig melding om alle nye ledningstraséer både til Fylkesmannen og til miljøvermyndighetene i den berørte kommunen. Televerket har imidlertid aldri hatt noen tilsvarende rutine, selv om en telefonledning kan ha like stor negativ innvirkning på viltet som en kraftledning. Televerket var imidlertid positive til å sende inn melding om alle nyanlegg, og vil imøtekomme ønsket etter en formell henvendelse fra kommunen.

Viltnemnda vil i nærmeste framtid fremlegge et forslag til forum, og ta initiativet til et første møte.

Tiltak for å redusere "foringen" av predatorer i kommunen

Alle typer matavfall, som på en eller annen måte havner i naturen vil være med på å holde oppe en uforholdsmessig stor bestand av predatorer som rev, grevling, kråke, måke, mfl. Viltnemnda vil i første omgang kartlegge problemets omfang. Stikkord i denne forbindelse er: matavfall på fyllplassen i Gatedalen, avfall fra husdyrproduksjon, og slakteavfall i skogen etter elgjakta.

Etter at problemet er kartlagt lages det en handlingsplan som skal forsøke å løse problemene. Denne delen av tiltaket bør foregå i samarbeid med miljøvernmyndighetene i kommunen.

Tiltak for å redusere viltkollisjoner

Viltnemnda vil gjennomgå de mest ulykkesbelastede lokalitetene hvor hjortevilt krysser offentlig vei, og vurdere om det kan være mulig å redusere antall viltkollisjoner. Rydding av veikanter for å øke siktbarheten, oppsetting av gjerder for å kanalisere trekket til mer oversiktlige områder samt oppsetting av varselskilt er noen av de tiltakene som vil bli vurdert. Som en saksopplysning har Fylkets veimyndigheter bevilget et årlig beløp på kr 500 000 for 1994 og 1995 til siktrydding for å redusere viltkollisjonene.

Tekniske installasjoner i Ågårdselva

Viltnemnda vil ta kontakt med NGOFA (Nedre Glomma og Omegns Fiskeadministrasjon) og informere om de negative konsekvenser for viltet som de tekniske installasjonene langs elva kan føre til. Innretninger som er til skade og/eller hinder for viltet i området må fjernes. Spesielt gjelder dette en vaier som er spent opp tvers over elva.

Innsamling av jaktstatistikk

Pålitelig statistikk er et verdifullt verktøy i viltforvaltningen. Viltnemnda vil i den anledning sørge for at jaktberettigede i kommunens skoger samler inn opplysninger om jaktuttaket på kommunens eiendommer. Dette vil gi viltnemnda et bedre grunnlag for å kunne vurdere endringer i viltbestandene over flere år.

Samarbeide med NSB og Statens vegvesen

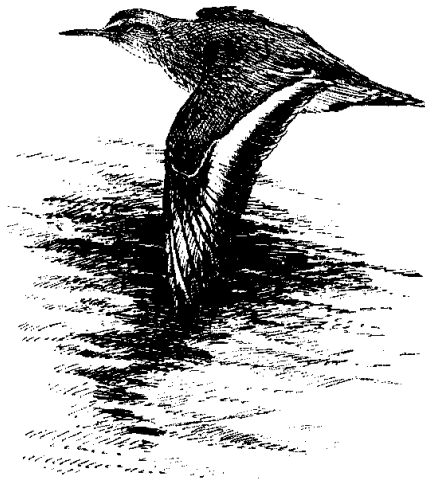
Viltnemnda vil følge opp samarbeidet med NSB for at de nødvendige hensyn til viltet skal bli tatt i forbindelse med utbygging av Østfoldbanen for høyhastighetstog. Siden Europavei 6 stedvis går parallelt med jernbanen, vil det bli nødvendig med en koordinering av viltovergangene over vei og jernbane.

Kommunen vil også oversende viltplanen til samferdselsmyndighetene, med forespørsel om hvilke tiltak de vil legge opp til for å styrke det biologiske mangfoldet i forbindelse med framtidige anleggsprosjekter.

10.3 MARKEDSFØRING AV VILTPLANEN OG VILTINTERESSENE I KOMMUNEN.

Viltplanen er en relativt stor investering både økonomisk og arbeidsmessig, ikke minst for alle de lokale kreftene som har bidratt med lokalkunnskap om viltet i kommunen.

For å unngå at den systematiserte kunnskapen om viltet og dets leveområder som viltplanen representerer blir glemt, har Arbeidsutvalget for viltplanen planlagt et oppfølgingsprosjekt hvor planen skal markedsføres som det nyttige verktøyet den er i kommunens viltforvaltning og arealplanlegging. For å heve det allmenne kunnskapsnivået om vilt, natur og miljø vil en vesentlig del av prosjektet rettes mot kommunens grunneiere og innbyggere. Gjennomføringen av alle punktene i prosjektet forutsetter økonomisk støtte fra feks. Østfold fylkeskommune eller sentrale viltmyndigheter, men kommunen bør uansett følge opp deler av planen så langt det lar seg gjøre å skaffe støtte for den.

Strandsnipe

Markedsføringen rettes i hovedsak inn mot fem målgrupper:

1. Kommunens politikere og administrasjon

For å gjøre kommunens politikere og administrasjon kjent med at det eksisterer en viltplan og med innholdet i planen, har arbeidsutvalget følgende skisse til markedsføring: Den ferdige planen oversendes kommunestyret og ansatte i administrasjonen som er involvert i kommunal arealplanlegging. Etter at disse har fått rimelig tid til å gjøre seg kjent med innholdet i planen, inviterer arbeidsutvalget til et kveldsmøte hvor viltplanen presenteres, og eventuelle spørsmål til viltplanen vil bli diskutert.

2. Informasjonsmøte om biologisk mangfold i Sarpsborg

I forbindelse med oppstarten av prosjekt Biologisk mangfold i Sarpsborg, ble alle lag og foreninger som kunne ha opplysninger om artsmangfoldet i kommunen invitert til et informasjonsmøte i Sarpsborg Rådhus i desember 1993. Det vil være naturlig at det arrangeres et tilsvarende møte etter at "første runde" i prosjektet avsluttes.

For å øke forståelsen for at kommunen må begrense/ kanalisere presset på naturområdene nettopp for å sikre det biologiske mangfoldet, vil et slikt møte også være verdifullt for andre organisasjoner som er brukere av utmarka. Dette vil feks. være orienteringslag, speidergrupper, båtforeninger mfl., som også burde få en invitasjon til et slikt møte.

3. Grunneierne

Temamøter

Motivasjonen er her å skape interesse for viltet og dets leveområder spesielt, samt å prøve å skape en "fellesskapsfølelse" hos grunneiere som forvalter de samme naturkvaliteter. Det legges opp til møter om følgende aktuelle tema for grunneierne i Sarpsborg:

- Særlig viktige viltområder
- Spillplasser
- Rovfugl

Disse møtene arrangeres spesielt for de grunneierne som er direkte berørt av det aktuelle temaet, for å gi dem som ønsker det en mulighet til å sette seg inn i hvordan de viktige viltbiotopene de forvalter best kan ivaretas.

Til disse temamøtene er det ønskelig å benytte seg av foredragsholdere med spesiell kompetanse innen det aktuelle emnet, og for å unngå "fagkollisjoner" bør Veiledningstjenesten for landbruket og skogbrukslederne i området inviteres spesielt.

Disse temamøtene kan med fordel arrangeres som et fellesmøte for tilgrensende kommuner, spesielt i de tilfellene der det innhentes kompetanse fra forskningsmiljøer ol.

Generell informasjon

Det vil bli laget en samleperm med lettleste og informative foldere og brosjyrer som allerede er publisert. Eksempelvis; "Hogst og skogbehandling av tiurleiker" av J. Rolstad, "Flerbrukshensyn ved sluttavvirkning" fra Norges Skogeierforbund, "Moderne skogbruks innvirkning på artsrikdom hos fugl" NISK rapport 7/88 osv. Dette bør gjøres i samråd med Veiledningstjenesten for skogbruket og skogbrukslederne.

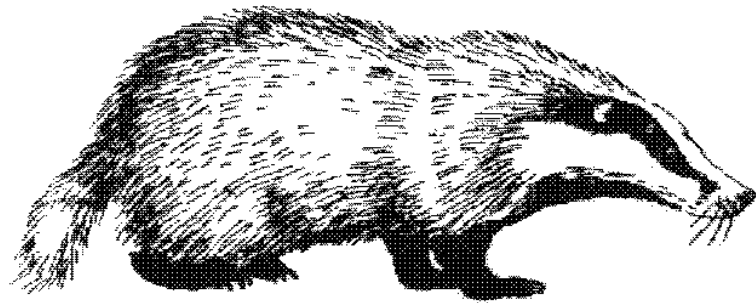
Denne permen distribueres til hver enkelt grunneier og/eller deles ut på et møte hvor grunneierne blir innbudt til informasjon om viltplanen.

4. Skoleverket

En grunnleggende respekt for natur og miljø, og ikke minst kjennskap til den lokale fauna, bør forsøkes innarbeidet i alle samfunnsgrupper, særlig i den oppvoksende generasjon. Selv om registreringer av salamanderdammer etterhvert begynner å miste nyhetens interesse, er det vel fortsatt det minst kontroversielle og mest pedagogiske viltstelltiltaket som kan inngå i en undervisningsplan for grunnskolen. En slik registrering vil også ha verdi for det offentlige forvaltningsapparatet. Erfaringer fra Ullensaker kommune som har gjennomført et slikt prosjekt over en årrekke er at opplegget, i tillegg til sine mange andre positive effekter, også er med på å bevisstgjøre mange grunneier om verdien av dammer i kulturlandskapet (Odd Rygh, Kløfta Ungdomsskole, Ullensaker, pers. medd.). Viltnemnda vil ta kontakt med skole- og oppvekstsektoren i kommunen og foreslå et samarbeid, samt tilby å distribuere viltplanen til skolene i kommunen.

5. Kommunens innbyggere

Viltnemnda vil i samarbeide med miljøvernavdelingen i kommunen arbeide for å øke innbyggernes forståelse for, og kunnskap om verdien av det biologiske mangfoldet i kommunens verdifulle naturområder. Informasjonen skal vinkles mot sårbare naturtyper og arter i kommunen. Spesielt vil den ta for seg biotoper som har gått sterkt tilbake de siste tiårene: salamanderdammer, bekker i kulturlandskapet, ravinedaler, ugrøftede myrer, fuktskog, osv. Et egnet media for slik informasjon kan være kommunens informasjonsavis "Sarpingen".

Grevling